

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:ris 11 & 12. K. F. THEDENIUS. Nov.—Dec.
1854.

INNEHÅLL: ORIG.-AFH.: M. M. FLODERUS: Botaniska anteckningar under en resa på Öland och Örö-skären, sommaren 1853. — WESTERLUND: Blekinges *Rubus*-arter. — SCHEUTZ: Anteckningar till Smålands Flora. LITT.-ÖFVERS.: BRUCH, SCHIMPER & GUMBEL: *Bryologia europæa*, Fasc. 57—61. — SCHOTT, NYMAN & KOTSCHY: *Analecta botanica*. — SAHLÉN: Wenersborgs Flora. — C. J. HARTMAN: Handbok i Skandinavians Flora, 6:te uppl. utgifven af *Carl Hartman*. SKAND. FLO-RANS NOVITIER: *Hypnum llytlii* Br. eur. — *Hypnum perichætiæ* Br. eur. — *Eurhynchium diversifolium* Br. eur. — *Eurhynchium crassinervium* Br. eur. STRÖDDA UNDERR.: W. NYLANDER: Ytterligare om *Ægilops* förvandling till hvete. — Botaniska Reseföreningen.

Original-Afhandlingar.

1. Botaniska anteckningar under en resa på Öland och Örö-skären, sommaren 1853, af M. M. Floderus.

Då jag af Botaniska reseföreningen förlidet år erhöll understöd för Ölands och Örö-skärens undersökning, iklädde jag mig äfven skyldigheten, att öfver denna min resa lemna en kort berättelse. Då jag nu går att uppfylla denna min skyldighet, kan det naturligtvis ingalunda vara min afsigt att trötta Bot. Notisernas läsare med några vidlyftiga uppräknningar af de växter, som å ena eller andra stället mött mig, så mycket mera som en sträcka af 13 mil svårligen på ett par månader kan tillräckligt eller ens någorlunda undersökas, och vi för öfrigt i Pastor *Sjöstrands* förträffliga afhandling ega en öfversigt af Ölands fanerogama vegetation, till hvilken jag lika så litet, som någon annan, kan göra andra än obetydliga tillägg. Hufvud-afsigten med min resa var dessutom att undersöka Ölands lafvegetation, och det är en kort teckning af denna jag här ämnar framlägga, utan att dock vara nog förmänten att tillägga denna skildring någon fullständighet eller ofelbarhet.

Innan jag dock skrider härtill, vill jag endast anföra de få för Ölandsfloran nya fanerogamer, jag och Herr *W. Stenhammar*, i hvilken jag, såsom förut i denna tidskrift

blifvit nämndt, hela sommaren hade en trogen och nitisk följeslagare, under våra excursioner anträffade. De äro: *Odontites litoralis* Fr.: straxt norr om Fröbygårda.

Centunculus minimus (L.) var. *simplex* (Horn): Böda bland *Radiola millegrana*.

Pulsatilla vernalis (L.): på en hed nära kusten i Mörbylånnga.

— *pratensis* (L.) var. *glabrata*: helt och hållet glänsande glatt (äfvén karpellerna), hvarigenom stjelk och frukt blifva mera rödbruna än hos hufvudformen. Förek. sparsamt vid Mörbylånnga.

Orchis angustifolia Rehb.: Högby vid Borgsträsk.

— *incarnata* (L.) var. *albiflora*: v. om Borgby borg. *cruenta* Müll. (?): Borgsträsk. Öfverensstämmen med beskrifningarne och är i anseende till sina i bladsubstansen insprängda, obegränsade, lefverbruna fläckar och mörkt köttfärgade blommor vida skild från en i Upsala-trakten förekommande *O. incarnata* med fläckiga blad. Den varierar $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ qvarter hög.

Malaxis Loeseli (L.): högst sparsamt mellan Borgs och Wedborns träsk.

Bromus pratensis Ehrh.: mellan Borgholm, slottet och Kungsträdgården särdeles yppig och temligen allmän.

»Ölands strand hade vi knapt rört, förr än vi märkte, at detta land var helt annorledes än de andre Sveriges Provincier», säger Linné i sin Öländska resa om denna ös Fanerogama vegetation, och detsamma kan äfvén med full rätt sägas om dess Licheniska. Ty den, som förut ej studerat annan lafvegetation, än den fastlandets granitberg, barrskogar och slätter erbjuda, binner ej långt på Öland, utan att märka huru tvärt afbrottet är. Visserligen saknas ej granitlafvar helt och hållet, men de äro dock få i anseende till den obetydliga storlek och mängd, hvarunder rullstenarne här uppträda; de äro för öfrigt desamma, som det motliggande fastlandets, och väcka därför föga uppmärksamhet. Kalklafvarne deremot, som utgöra massan, så väl i anseende till arter som individer,

taga all uppmärksamhet i anspråk, och det bör derföre ej förundra någon, att vi i främsta rummet meddela en skildring af dessa.

Ölands kalklaf-vegetation, som i det närmaste öfverensstämmer med Gottlands, ehuru åtskilliga utmärkta arter, som på den sednare ön förekomma, saknas på den förra, kan man sönderdela i 2:ne, den ena bestående af de egentliga kalklafvarne, hvilka, om jag så må uttrycka mig, förekomma för kalkens egen skull på kalken, der denna träder i dagen på landborgens sluttningar eller på stengärdsgårdar eller andra lösa stycken, den andra eller alfvarelafvarne, hvilkas tillvaro synes betingad lika mycket af alfvarens natur i öfrigt som af kalken, och som uppträda, isynnerhet der berget är täckt af en tunnare jordskorpa eller af mossar *).

Den mest karakteristiska och måhända allmännast spridda bland de förra är *Verrucaria rupestris*, ty knappast finnes någon kalksten, som en tid legat i dagen, utan att man på den finner nämnda luf eller åtminstone spår efter den, bestående i de fördjupningar af ända till ett knappnålshufvuds storlek, som dess apothecia bilda i stenen innan de bortfalla. Dessutom märka vi *Sagedia viridula* och en annan art af detta slägte, som närmast ansluter sig till *S. verrucarioides*, *Parmelia calcarea*, *circinata*, *murorum*, *cervina-glaucocarpa* och *mutabilis*, *Biatora aurantiaca-calva* (särdeles på de lösa stenarne efter något gammalt brott), *triptophylla-corallinoides*, *lurida* (i springorna af landborgens sluttning), *Lecidea albo-atra* och *sabuletorum-pilularis*, *Opegrapha saxatilis*, *Verrucaria conoidea* m. fl. samt för öfrigt på ett och annat ställe några af våra vanliga granit-lafvar, här knappast igenkänliga för sin uppsvällda, vanligen hvita crusta, t. ex. *Parmelia atra*, *saxicola* m. fl. — Då man deremot inträder på alfvaren, mötes man först af *Biatora fulgens* och *decipiens*, *Cladonia aleicornis* och *endiviæfolia*, *pyxidata* var., *cornuta-vermicularis*, *Parmelia lendigera*, varieteterna *terrestris* och *alvarensis* af *Cetraria juniperina*, *Evernia prunastri-arena-*

*) Några bestämda och säkra gränser mellan dessa tvenne afdelningar kan man dock naturligtvis ej utstaka.

ria, *Endocarpon pusillum* m. fl. samt allt efter som berget framträder i dagen *Lecidea vesicularis* (vanl. bland mossa), *Biatora lurida*, *Parmelia crassa* (på något större lösa kalkskifvor) o. s. v.

Innan vi lemna Ölands kalklafvar må vi anmärka, att, liksom på Gottland förhållandet är med lafvarne, och på Öland förut blifvit anmärkt om Fanerogamerna, äfven åtskilliga mera nordiska laf-arter uppträda på kalkgrunden. Så t. ex. finner man på ungefär samma ställen, der *Viscaria alpina* och *Poa alpina* på Öland förekomma (såsom bortåt Gösslunda), *Cetraria cucullata* och *nivalis* (t. o. m. med frukt), *Parmelia tartarea-frigida*, »*muscigena-glaucescens*» Wbg, *verrucosa* samt *Biatora ferruginea-ammiospila* m. fl.

Den lafvegetation, som jemte rullstenarne inflyttat till ön, torde derefter böra omnämnas. Den utgöres hufvudsakligen af *Ramalina polymorpha*, *Parmelia tartarea*, *palescens-Parella*, *cinerea*, *badia*, *glaucoma* och *sulphurea*, *Biatora rivulosa*, *Lecidea atrovirens* m. fl. Äfven finner man här, ehuru mera sällsynt, sandsten, hvarpå isynnerhet *Parmelia cenisea*, *hæmatomma*, *glaucoma* och *sulphurea* jemte åtskilliga former af våra allmänna *Lecideæ* bosatt sig. — Ehuru ön således, hvad dessa lafvar beträffar, hufvudsakligen öfverensstämmer med Gottland, finner man dock, att den ej är fullt så ogynnsam mot de egentliga fastlands- och granit-lafvarne, som denna, då t. ex. *Umbilicaria pustulata* och *polyphylla*, *Stereocaulon pascale* (ster.), *Nephroma resupinatum*, *Peltigera canina*, *polydactyla* och *horizontalis* m. fl. här uppträda; lafvar, som antingen helt och hållet saknas, eller endast högst sparsamt anträffas på Gottland.

Trädlafvarne äro föga afvikande från fastlandets och äro ej heller särdeles talrika, hufvudsakligen derföre, att ön är så litet skogbeväxt. De mest utmärkande löfträds-lafvar äro: *Parmelia rubra* och *hæmatomma*, *Thelotrema*, *Cladonia squamosa-delicata*, *digitata*, *Biatora rosella* och *guerneae*, *Calicium roscidum*, *Arthonia impolita*, *Pertusaria communis*, *Verrucaria gemmata* m. fl. — I den ringa barrskog, som än finnes, träffar man spår af en gauska yppig laf-vegetation; så t. ex. i Böda skog, der *Evernia jubata*-

jubata fructif., *ochroleuca-sarmentosa*, *divaricata* och *furfuracea*, *Cetraria glauca*, *Parmelia physodes*, *ambigua*, *Caliciium trachelinum* m. fl. uppträda.

Efter denna allmänna, om än ofullständiga, skildring af laf-vegetationen på Öland, öfvergår jag till att anföra växtställen för de anmärkningsvärdare lafvar, vi påträffade, fästade härvid särskild vigt vid växesättet, såsom ofta för de smärre viktigare att känna än lokalen. De inom parentes anförda arterna hafva mött oss på vår resa utom Öland.

Evernia jubata Fr. -*jubata* (L.): fructif. i Böda skog.

divaricata (L.): ster. dersammastädes.

Cetraria cucullata (Bell.): sparsamt på alfvaren.

nivalis (L.): fructif. bortåt Gössslunda.

juniperina (L.): -*terrestris* Fr. fruct. på alfvaren.

-*alvarensis* Wahl.: förekommer högst sparsamt fructif.; apothecierna äro plana samt runda, utan särdeles kant (margo).

Peltigera saccata (L.): Köping på slutningen af landtborgen, samt på släta marken i v. delen af Persnäs.

Sticta pulmonacea (L.): ster. r. Ottenby och Ekerum.

[herbacea (Huds.): fr. skäret Jungfrun i Calmare-sund].

Parmelia [*physodes* (L.) -*encausta* (Sm): ster. på Jungfruns högsta delar].

cæsia (Hoffm.) -*adscendens* Fr.: på stengärdsgårdar.

muscigena-glaucescens Wlnbg.: straxt ofvanpå landtborgen vid Köping och Borgholm; är otvifvelaktigt en form af *pulverulenta*.

Förek. sparsamt fructif.

crassa (Huds.): t. a. på lösa kalkskifvor i synnerhet på alfvaren. Uppstiger någon gång på mossan, hvaraf berget beklädes.

var? *dispersa*: *areolæ* åtskilda med pulverulent kant, *apothecia* till en början nedsänkta i thallus, sedan något upphöjda, med smutsigt blekgul *discus*. Förek. på alfvaren i Gössslunda-trakten.

- Parmelia lendigera* (Web.): på alfwaren, der den öfver kalkberget liggande tunna jordskorpan remnat och bildat smärre tufvor.
- saxicola* (Pollich.) -versicolor (Pers.): här och der.
- murorum* (Hoffm.): t. a. isynnerhet på de gamla slottsmurarne.
- circinata* Pers.: allmänt spridd.
- cervina* (Pers.) -glaucocarpa Whlnb.: i och omkring springor af vertikala kalkväggar.
- atra* (Huds.): förekommer med särdeles uppsvälld crusta, isynnerhet på de högsta delarne af landtborgen och v. kusten af Persnäs. Finnes äfven på ung ask i Högby.
- subfusca* (L.) -*epibryon* (Ach.): på alfwaren mellan Gräsgård och Alunbruket.
- pallescens* (L.) -*Parella* (L.): på smärre rullstenar på alfwaren.
- tartarea* (L.) -*frigida* (L.): på alfwaren mellan Gräsgård och Alunbruket.
- hæmatomma* (Ehrh.): på ek vid Ekerum och på sandsten vid Fröbygårda.
[-*callosyne* (Ach.): på ek på Jungfrun.]
- varia* (Ehrh.) -*coniotropa* Fr.: här och der.
- cerina* (Hedw.) -*chloroleuca* Fr.: på ställen der kalkväggen öfverklädes af finare och äldre mossa, såsom vid Borgholm och Ismans-
torps borg.
- mutabilis* Stenh.: här och der, dock ingenstädes allmän.
- calcareea* (L.): a. är för kalkstenen hvad *cinerea* är för graniten.
- seruposa* (L.) -*bryophila* (Ach.): på alfwaren.
- verrucosa* (Ach.) r. bland föreg. på alfwaren mellan Gräsgård och Alunbruket.
- Thelotrema lepadinum* Ach.: på ek i Ottenbylund.
- Gyalecta cupularis* Ach.: af denna erhöles blott ett enda exemplar på en stengårdsgård vid Borgholm, men detta ej väl utbildadt; eftersöktes för öfrigt fruktlöst.

Cladonia endivicefolia (Ach.): teml. allmänt spridd bland efterföljande på alfvaren; tyckes för öfrigt förhålla sig till denna såsom *Cetr. pinastri* till *juniperina*.

alcicornis (Lightf.): isynnerhet på alfvaren; sällan fruktificerande såsom straxt n. om Ekerum (och på Örö-skären).

pyxidata (L.): uppträder på alfvaren särdeles egendomlig, i det thalli fjäll sammanväxt till en nästan areolerad crusta, föga olik mörgrare och äldre former af *P. crassa*.

cornuta (L.): på alfvaren finnes af denna en grenig form, fullkomligt cartilaginös och saknande det fina pulvret, som i allmänhet betäcker hufvudartens öfre delar.

-vermicularis (Sw.): en hvit form af föreg., ofta yppigare än denna, är spridd öfver n. hela södra alfvaren. Öfvergår ej till föregående genom några mindre rena mellanformer, men stundom förefinnas exemplar med öfra hälften af podetierna hvit, den nedre oliv-brun, och är således icke analog med dealberade former af andra *Cladoniæ*. Det är otvifvelaktigt denna, som Swartz menat med *Lich. vermicularis*, ty dess habitus öfverensstämmer fullkomligt med namnet. Schærer anförer denna under namnet *Thamnolia verm.*; men att plats ej bör nekas densamma bland *Cladoniæ* visar ett fruktificerande (apoth. fuscis) exemplar, som påträffades mellan Smedby och Gösslunda. Orsaken dertill, att några fört den under andra arter, är troligen den, att fullkomligt analoga former äfven förekomma af dessa. Så t. ex. fanns ej långt från Gösslunda en hvit, alldeles analog, form *) af *furcata*, som dock i anseende till sin habitus omöjligt kunnat gifva anledning till namnet *vermicularis*.

*) Ingalunda *Cl. pungens* (Ach.), från hvilken den är vida skild.

- Cladonia furcata* (Schreb.) -*alba*: se föreg.
squamosa Hoffm. -*delicata* (Ehrh.): Ottenby på gamla ekstubbar.
- Biatora triptophylla* (Ach.) -*corallinoides* (Hoffm.): mest på horizontala kalk-ytter.
- turida* (Sw.): t. a. på alfvaren.
decipiens (Ehrh.): t. a. på alfvaren.
fulgens (Sw.) här och der, stundom dealberad.
 -*bracteata* (Ach.): a. på alfvaren.
rosella (Pers.): på ek vid Rälla och Ekerum.
quernea (Dicks.): vid Ottenby (fr.) och Ekerum.
aurantiaca (Lighthf.) -*calva* (Dicks.): på lösa stenar på alfvaren eller i gamla kalkbrott, under åtskilliga former. Stundom äro frukterna nedsänkta i stenar och plana, stundom upphöjda och hemisphæriska.
ferruginea (Huds.) -*ammiospila* (Whlbn.): på en gärdesgård något öster om Högby kyrka.
- Lecidea vesicularis* Hoffm.: teml. allmänt spridd på alfvaren, stundom uppstigande mot landtborgen.
- sabuletorum* Flörk. -*ligniaria* Fr.: här och der.
pilularis (Dav.): t. a. särdeles yppig kring springor i kalkberget der detta uppskjuter i dagen.
 -*enteroleuca* (Flot.): på lösa kalkblock vid Ölands södra udde.
calcareae (Weiss.): på horizontala kalkskifvor vid Borgholm och på södra alfvaren.
alboatra Hoffm.: på vertikala kalkväggar såsom slottsruinerna och landtborgens sluttningar.
fuscoatra (L.) -*pallescens* Fr.: på granit mellan Smedby och Gösselfunda.

(På en nära lodrät bergvägg af skäret »Klumpen», hörande till Örö, påträffades en särdeles utmärkt *Lecidea*, som ej finnes beskrifven i Lichen. Europ. — I anseende till thallus kan den svärligen skiljas från *Biat. ostreata*, till hvilken den dock ej kan hänföras, såsom egande rent Lecidinska frukter, hvarförutom denna aldrig blifvit funnen på granit. Som högst litet af denna kunde insamlas i anseende till bergartens hårda och korniga beskaffen-

het, vågar jag ej inlåta mig i någon detaljerad beskrifning af densamma.)

Opegrapha saxatilis Fr.: på en stengärdsgård vid Borgholm teml. rikligt.

Dessutom förekommer vid Borgholm och Fröbygården på stengärdesgården teml. sparsamt en annan *Opegrapha* med smärre apothecia, som ej finnes upptagen i Lichen. Europ.

Arthonia impolita Ehrh.: förek. på ek under tvenne former vid Böda och Ottenby.

Calicium roscidum Fl.: särdeles vacker vid Böda.

Endocarpon pusillum (Hedw.): teml. sparsamt på södra alfvaren. Förek. äfven under en form, i anseende till thallus mycket påminnande om *B. lurida*, men med rent Endocarpiska frukter.

Sagedia cinerea (Pers.): ett exemplar här och der på alfvaren.

viridula (Schrad.): teml. allmän.

Verrucaria conoidea Fr.: här och der isynnerhet på stengärdsgårdar och gamla raserade borgar, såsom vid Borg i Thorslunda och Ismanstorp samt Ottenby stora gärdesgård. Växer företrädesvis på kanten eller undre sidan af stenen.

rupestris Ach.: allmän.

nigrescens Pers.: här och der.

För öfrigt förekomma på Öland åtskilliga former af detta slägte, men det är hardt nära omöjligt, att hänföra dessa under någon särskild art.

Pyrenotheca leucocephala (Ehrh.): på ek vid Högby.

2. Blekinges *Rubus*-arter *) af C. A. Westerlund.

Första gruppen: *Foderflikarne* gröna, blott i kanten hvitludna; *kronbladen* med lång klo; *blomskäften* sparsamt håriga; *vippan* vanligen enkel; *örtbladen* på båda sidor gröna.

Rubus fruticosus L.: stam kantig med strimmiga eller släta sidor; taggarne vanl. krökta; blomskäft uppåt rigtade.

*) *Rubus idæus*, *saxatilis* och *Chamæmorus* äro ej här upptagna.

α. littoralis (Fr. Areschoug Bot. Obs. p. 11): den bladb. stammen mera bågböjd, trubbkantig, knappt refflad; taggarne trinda eller föga plattade, mycket starka, krökta; bladen läderartade, ofvan mycket glänsande; de korta blomskaften vedartade, vippan grenig, nästan qvastlik.

Växer på öppna klipprika hafsstränder.

β. sylvaticus (Fr. Ar. l. c.): den bladb. stammen mera upprätt, trind eller trubbkantig, föga refflad; taggarne mycket plattade, svaga, nästan raka; de ofvan opaca bladen tunna, n. glatta; blomskaften gracila, långa; vippan enkel, qvastlik.

Växer i fuktiga, skuggrika skogar.

γ. suberectus (= *R. suberectus* Anders.): den bladb. stammen nästan upprät, trind eller trubbkantig med släta sidor, taggarne nästan raka; vippan vanligen enkel, dock äfven ofta grenig, med få, smärre och rakare taggar än föregående.

b. ferox: blad- och blomskaften i synnerhet tätt taggiga.

c. mitis: med få, spridda taggar.

Växer i stenrös, vid bergsrötter o. s. v.

Rubus affinis Whe.: stam kantig, färad; taggarne vanligen raka; blomskaft utspärrade; vippan utdragen vanligen enkel; småbladen med afsmalande bas, utdraget äggrunda, de två nedersta tydligt skaftade.

Växer i lundar på steniga ställen.

R. cæsius L.: stam trind, daggblå; taggarne korta, fina och raka; bladen tre- stundom femfingrade; vippa sammansatt.

»*β. paniculatus*»: blommorna i flocklik vippa.

Hufvudformen växer vid stenvägg, på stenrös o. dyl. st. Varieteten har jag blott funnit i Nättraby sockens prestträdgård.

Andra gruppen: *Foderflikarne* hvitludna; *kronbladen* bredt-äggrunda med lång klo; *blomskaften* tätt håriga;

vippan sammansatt; *småbladen* temligen långt (2—3 lin.) skaftade, under hvitludna.

Rubus thyrsoides Wimm.: stammen rundadt kantig, fårad, med trinda, något krokiga taggar; gemensamma bladskafvet mycket kortare än småbladen; vippans axel gråluden; vippan sammansatt och grenig med få, men krokiga taggar.

Växer på flera ställen, t. ex. Tävetorp, Gredby, Ronneby m. fl. st.

R. discolor Whe.: stammen kantig, strimmig (ej fårad); taggarne mycket sammanpressade, n. raka, mest gula; gemensamma bladskafvet på de sterila stammarne lika långt som småbladen, hvilkas skaft äro mycket längre än hos föregående; bladskafven och den sammansatta vippan (som ock ofta är nästan enkel) tätt väpnade med stora och starkt krökta taggar.

Växer, mig veterligt, blott i Carlshamnstrakten.

R. Radula Whe.: stammen kantig, strimmig, jemte den sammansatta vippan betäckt med långa, fina, raka taggar, glandler, nålborster och hår.

Växer flerstädes jemte landsvägen, t. ex. vid Boråkra samt ymnigt på öarne i den inre skärgården.

Tredje gruppen: *Foderflikarne* hvitludna; *kronbladen* bredt äggrunda, vanligen med kort klo; *blomskafven* liksom vitpudrade af den korta grå ulligheten; *småbladen* vid basen breda, under grönhvitt ludna; de tvenne nedersta på blomgrenarne sällan skilda från de två mellersta, utan utgöra liksom bihang till dem; de två nedersta på bladb. stammen oskaftade.

R. Wahlbergii Arrhen.: stammen rundadt kantig med raka, korta, men starka taggar; vippan sammansatt, nästan qvastlik, tätt väpnad med stora krokiga taggar.

Växer flerstädes, men helst bredvid vägar, i sällskap med *Rosa rubiginosa*.

β. coriaceus mibi: bladen tjocka, läder-artade, under tätt gråludna (nästan som andra gruppens arter) med temligen krökta taggar, sammansatt vippa.

Denna form skiljer sig från föregående med vippans taggar, som der äro många, stora, breda, starka och betydligt krökta; men hos denna få, mycket smärre och nedböjdt raka, samt genom hårligheten på bladens undersida. Från följande skiljer den sig medelst de läder-artadt tjocka, under hvitludna bladen och genom den större taggigheten på blombärande grenarne.

Växer flerstädes t. ex. på bergen emellan Agdatorp och Skillinge, i skogen nära Clasinetorp etc.

Är säkerligen samma form som omnämnes i Bot. Not. 1854, p. 7, af Herr Lindeberg.

γ. corylifolius (= *R. corylifolius* Sm.): vippa vanligen som föregående med flera något starka nedböjda taggar; småbladen breda, rundadt-dubbelsågade, tunna, under gröna, uddbladet stort, rundadt med hjertlik bas.

Växer vid bergsrötter, på torrare mark i skogar o. s. v.

δ. pruinus (= *R. pruinus* Arrh.): stammen vanligen trind och, oftare än hos de tre föregående formerna, dagglå; den nästan enkla vippans taggar såsom hos *γ*.

ε. nemorosus (= *R. nemorosus* Hayne): vippa nästan enkel, qvastlik, med få, fina, sylrika, raka taggar; småbladen rhombiskt äggrunda, flikadt hvass-sågade.

b. tomentosus: bladen under hvitludna.

c. ferox: blad- och blomskaften tätt taggiga.

d. mitis: taggarne få och spridda.

Växer på fuktiga ställen i skogar.

Anmärkingar.

Ann. 1. Ofvanstående diagnoser äro i åtskilligt olika andra författares. Jag vill blott fästa uppmärksamheten vid den i sista editionen af Hartmans Flora.

Först vill jag dock här en gång för alla anmärka, att jag anför huru jag funnit den eller den saken, att jag

anför skiljaktigheterna emellan mina och andras observationer, utan att på ringaste vis derigenom vilja påstå att andras äro felaktiga och blott mina riktiga. Hvilka som äro det ena eller det andra mest, öfverlemnar jag gerna åt kompetenta domare att afgöra och bemödar mig endast att riktigt uppfatta och riktigt framställa de naturföremål jag studerat. Hvad *Rubus*-arterna speciellt vidkommer, så torde beskrifningarnes olikheter till en del härröra af formernas möjligen olika uppträdande i olika delar af fäderslandet.

Rubus fruticosus L. beskrives hafva *fårad* stam. Detta har jag *aldrig* sett på någon form af denna art, hvarken här eller annorstädes, och äfven Doc. Areschoug säger att de skånska formerna sakna fåror på stammarne. Vanligen har jag funnit dess stam med släta, men stundom med strimmiga sidor. Detta sednare tillhör mest forma littoralis, hvaremot det förra utmärker skogsformen.

Rubus suberectus Anders. säges (af Arrhen.) hafva de två nedersta småbladen »sessilia» och man har äfven derigenom sökt skilja den från *R. fruticosus*; men denna, såväl som dess andra karakterer, är underkastad så betydliga förändringar, att jag sällan funnit denna form med oskattade blad. I Bot. Not. 1844 p. 86 anföres att den »har gemensamma bladskafvet tydligt femkantigt, nästan fåradt»; men detta är ingen karakter, emedan *alla* *Rubi* hafva gemensamma bladskafven mer eller mindre kantiga och öfre sidan stundom djupt fårad.

Rubus affinis säges hafva »stam, taggar och blad som *R. fruticosus*; vippan sammansatt.» Jag har *alltid* funnit stammen *fårad*, *vanligen* taggarne *raka*, vippan *sällan* annat än *enkel*. Sådan är ock Areschougs skånska art och sådana de ex. jag har från Stockholmstrakten. En form från Halland beskrifver Herr Lindeberg (Bot. Not. 1850, p. 29) hafva »mycket sammansatt vippa»; men den torde tillhöra sällsyntheterna och ingalunda vara artens typiska form.

Rubi thyrsoides vippa säges vara nästan enkel, cylindrisk. Sådan *R. thyrs.* har jag aldrig tagit hvarken här, i Calmar län (t. ex. vid Calmar och Westervik) eller på Öland och troligen är den icke sådan i östra Sverige.

utan har sammansatt och grenig vippa, som ingalunda är cylindrisk och smal, utan snarare äggrundt lancettlik. Så beskriver Areschoug och detta species från Skåne.

Rubus Wahlbergii säges hos Hartman, p. 171 orätt hafva kroktaggig stam, men p. 174 riktigt hafva korta, men raka och starka taggar.

Anm. 2. En karakter, som jag aldrig sett lida några förändringar, utan tror vara fullkomligt konstant, är huruvida foderbladen äro gröna eller hvitludna. Jag anser därför Doc. Areschoug hafva (i sina Botaniska Observationer) ganska naturligt efter den afdelat Rubi i trenne grupper och sedan jag sjelf i det Rubusrika Blekinge noga studerat de flesta lithörande former och funnit denna indelning lättast och mest i ögonen fallande, har jag äfven följt hans exempel. En lätt och förändringar och undantag mindre underkastad indelning af detta släktes arter var också af behofvet påkallad, helst man allmänt börjat komma öfverens om »det onaturliga och fullkomligt opraktiska» i grupperingen efter stammens läge och om det ingenting mindre än »konstanta» i flera kännetecken, som man lagt till grund för indelningar och arter.

Jag har här ofvan tagit mig friheten utstryka *R. suberectus* från listan på våra *Rubus-arter* och att föra *R. corylifolius* och *R. nemorosus* såsom varieteter till *R. Wahlbergii*, hvilken allmänna meningen (nemligen den som *icke* gör den till *art*) anser vara en form af *R. corylifolius*, men jag anser vara grundformen till de båda andra s. k. arterna. Motiverna till detta förfarande — enligt *min* subjectiva öfvertygelse rätt och naturenligt — skall jag här utveckla och derigenom visa de grunder hvarpå jag byggt mina åsigtter. Men först vill jag nämna några ord om släktets trenne sectioner.

Första och andra grupperna innefatta de arter, som vanligen hafva »upprät och endast med toppen lutande stam», hvilken stundom, fast sällan är nedböjd, samt omvändt äggrunda, ovala eller vigglika krönblad. »Fårade stammar hafva blott *R. thyrsoideus* och *affinis*. De arter, som tillhöra första gruppen, få högst sällan mera tät och ljusare ullighet på bladens undersida, hvaremot de till andra gruppen hörande lika sällan hafva under gröna blad.

Rubus thyrsoides är med sin forma *virescens* gränsen emellan båda sectionerna.

Till tredje gruppen höra *R. corylifolius*, *nemorosus*, *Wahlbergii* och *pruinosis* eller de s. k. arter, som äro svårast att bestämma, emedan de hafva en sådan mängd öfvergångar, att de hittills uppgifna karaktererna sällan eller aldrig träffas tillsammans.

Anm. 3. *Rubi fruticosi* typiska form är »*littoralis*» och om man ifrån den följer dess många mellanformer, först till skogsformen — *β sylvaticus* — och så längre — följer den från de fläcka, klippiga hafsstränderna uppåt de mossiga, fuktiga skogarne; så kommer man slutligen utan ringaste språng till författarnes *R. suberectus*. På för sol och vind öppna ställen blir hos detta släkte *hårigheten starkare* och *ljusare*, *bladen tjocka*, *läder-artade*, *växtens ört-artade delar* i allmänhet (t. ex. blomskafsten) *mera vedartade*; äfven *vippan* emottager inverkan deraf och blir *sammansatt* och *taggarne* blifva vanligen *mera starka* och *krökta*. Ju mera växten drager sig undan vind och sol, kommer i skugga och lugn eller ifrån den torra lokalen till fuktig, så blir *hårigheten svagare* och *grönare*, *bladen tunnare* och *mjukare*, *vippan* mera *enkel*, *taggarne färre*, *svagare* och *rakare* samt *växten* i allmänhet *mera ört-artad*. Från dessa allmänt erkända sanningar har jag utgått vid studiet af *Rubus*-släktet, dessa hafva ock utgjort grunden till ofvan lemnade uppställning af dess arter och former.

Tager man under närmare granskning de ofvan anförda utmärktare formerna af *R. fruticosus*, så finner man lätt att de antingen alla tre skola skiljas som arter eller ock alla tre förenas. Det förra är en orimlighet, emedan man med rätta har insett att *β sylvaticus* tydligen endast är en skogsform af *littoralis*, att emellan dem båda en mängd former förekomma. Afståndet emellan den utmärktare *littoralis* och den utmärktare *sylvaticus* är dock vida större än emellan denna sednare och författarnes *suberectus*, emellan hvilka båda också en oafbruten kedja med förmedlande former finnes. Jag har icke funnit någon enda karakter för *suberectus* konstant och när *sylvaticus* och *suberectus* vuxit tillsammans, har jag ofta

omöjligan kunnat säga till hvilken jag med säkerhet skulle föra de former jag haft framför mig, emedan de haft karakterer af båda.

På grund af de naturlagar detta slägte är underkastadt, d. v. s. på grund af de intryck det emottager af olika växtlokaler, har jag ansett *R. Wahlbergii* utgöra hufvudformen för *R. corylifolius* och ej, som man vanligen vill, den sednare vara den förres hufvudform. *R. Wahlbergii* i tredje gruppen är analog med *R. fruticosus littoralis* i den första, *corylifolius* analog med *sylvaticus* och *nemorosus* analog med *suberectus*. Om man följer de förra formernas utveckling och derunder aktgifver på lokalernas inflytande (om detta jemför ofvan), så blir förhållandet följande och i följande ordning.

På solöppna torra ställen växer hufvudformen *R. Wahlbergii* med sin rundadt kantiga stam, sina starka taggar, sin sammansatta, kroktaggiga vippa, sina hvitludna, tjocka blad.

Är lokalen fuktig, men dock utsatt för sols och vinds fria inflytande, så uppkommer den förmedlande formen *cortaceus*, der de, så att säga, skarpt markerade dragen mildras, taggarnes storlek, styrka, mängd och kröknad minskas, men genom sina tjocka, läder-artade, under grå-ludna blad af *Wahlbergii*, sin vippa af *corylifolius*, står den emellan dem båda och förenar dem. Den synes dock tillhöra den sednare. Troligen är denna form den rätta, den verkliga *R. corylifolius*; men såsom sådan har jag ej upptagit den, emedan formen med tunna, under grönludna blad är allmännare och äfven allmänt antagen för den typiska *R. corylifolius*.

På fuktig mark blifva vippans taggar ännu färre och mindre, vippan sjelf blir ej så bestämdt sammansatt utan förekommer ej så sällan enkel, bladen blifva tunna, under grönhåriga — med ett ord: vi hafva framför oss formen *corylifolius*.

Denna form, så att säga, försvagas på mera fuktiga och skuggrika ställen, vippan förekommer vanligen enkel, med nästan inga eller ock med få, fina, raka taggar: formen *nemorosus*. Denna är fullkomligt analog med formen *suberectus* af *R. fruticosus* och öfverensstämmer med

den äfven der att båda hafva en »forma ferox» och en »forma mitis» — den förra med ovanligt många, den sednare med ovanligt få taggar. Genom sin »forma tomentosa» sluter sig *nemorosus* närmare till *corylifolius* eller kanske snarare till *coriaceus*.

R. pruinosis är efter min åsigt lika litet egen art, som de andra formerna af denna grupp. Af intet värde är karakteren af daggbå stam, ty »pruinösa former förekomma talrikt hos både *corylifolius* och *Wahlbergii*» och många mellanformer förekomma som förena denna s. k. art än med *corylifolius* än med *nemorosus*. Jemför Hr Mag. Lindebergs anm. i Bot. Not. 1850, p. 29 och 1854, p. 8.

På sist citerade ställe säger Herr Lindeberg att »årsskotten hos *alla corylifolii* i vestra Sverige oftare äro *glest småludna* och till och med *glandelhåriga* än *glatta*. Vis å vis detta förhållande torde det vara anmärkningsvärdt att jag här i Blekinge nästan *aldrig* funnit denna grupps årsskott annat än *glatta*.

3. Anteckningar till Smålands Flora af N. Joh. Schentz.

Då dessa anteckningar möjligen kunna framdeles tjena såsom bidrag vid utarbetandet af en Flora öfver Småland, har jag ansett mig böra offentliggöra desamma.

Chrysanthemum segetum: Stenbrohult; Tingsås.

Achillea Ptarmica: Stenbrohult; Skatelöf vid Gottåsa g. g.;
Alsheda vid Holtsby.

Eupatorium cannabinum: Alsheda vid Holtsby.

Hieracium cymosum: Hvena vid Westerhult.

Hypochæris radicata: Stenbrohult.

Campanula latifolia: Stenbrohult; Alsheda; Näshult; Nottebäck.

Mentha sativa Fr.: Ökna vid Lillån.

Dracocephalum Ruyschiana uppgifves i Hartmans Flora, VI uppl., såsom växande vid Germensryd (jfr Bot. Not. för 1851, p. 218), hvilket bör rättas till Germunderyd, hvarest jag tagit densamma 1849, 50, 52.

- Lamium intermedium*: t. allm.
- Melampyrum pratense* β *purpureum*: Dref och Bergunda.
- Utricularia neglecta*: Skatelöf i Taglamyren.
- *intermedia*: Dädesjö.
- Primula farinosa*: Stenbrohult.
- Cornus suecica*: Wäckelsång; Hörlanda; Stenbrohult på fl. st.
- Pimpinella magna*: Ökna mellan Embult och Åsgärde.
- Nymphæa alba* β *minor*: Stenbrohult vid Bränhult; Agunaryd vid Målingsås.
- Thalictrum aquilegifolium*: Stenbrohult vid Elmhults g. g.; Tingsås vid Tingsryd.
- Aquilegia vulgaris*: Åsheda; Bergqvara; Hunnamåla i Urs-hult.
- Aconitum Napellus*: på en åkerren vid Forstorp.
- Dentaria bulbifera*: Tingsås; Stenbrohult.
- Barbarea præcox*: Lidboholm.
- Impatiens Noli tangere*: Skirö.
- Malva moschata*: Ökna mellan Qvile och Kongsbro. Vid det i Bot. Not. för 1851, pag. 218, uppgifna stället Mjöshult (bör vara Mösshult) var den 1852 utgången, emedan platsen, der den växt, blifvit uppodlad.
- Geranium bohemicum*: Ökna.
- *molle*: Stenbrohult; Tingsås.
- *lucidum*: Ökna; Djupskuran.
- Hypericum montanum*: Ökna på bergen kring Lillån; Broås.
- Silene noctiflora*: Wexjö.
- Stellaria nemorum*: Ökna.
- *longifolia*: Ökna; Korsberga; Sjösås; Almunö-ryd; Stenbrohult, enligt studer. J. G. Schultz.
- Circæa alpina*: Ökna; Korsberga; Sjösås.
- Alchemilla Aphanes*: Ökna.
- Fragaria elatior*: Wexjö.
- Potentilla norvegica*: Åsheda; Sjösås; Böksholm.
- *alpestris*: Alsheda; Ökna.
- Geum intermedium*: Kronoberg.
- Lathyrus heterophyllus*: Alsheda vid Germunderyd; Ökna på fl. st., såsom Torpa, Mösshult, Stora Ökna; Åsheda mellan Brömsegården och Björkåkra (studer. A. Johnsson).

- Vicia cassubica*: Ökna; Wexjö.
- *lathyroides*: Taxås i Stenbrohult.
- Astragalus glycyphyllus*: Ökna vid Qvile; Nye.
- Sarothamnus communis*: Nottebäck på Tvingsheda och Brehälla ägor samt Hulubergshult af Åsheda socken.
- Pyrola media*: Ökna.
- Euphorbia Cyparissias*: Stenbrohults, Skatelöfs, Blödinges, Örs, Hörlöfs och Wirestads kyrkogårdar samt vid Röshult i Stenbrohult.
- Polygonum Bistorta*: Wexjö vid Tufvan.
- Thesium alpinum* uppgifves i Wahlenbergs Fl. Su. såsom växande vid Åreda i Himmasjö, hvilket bör vara Åreda g. g. i Gårdsby.
- Narcissus Pseudonarcissus*, enligt uppgift af Kommin. O. Montelin, har ej på flera år varit att finna vid det i H—ns Flora uppgifna växtstället Mycklanäs.
- Humulus Lupulus*: Väckelsång; Tolg; Ökna.
- Salix viminalis*: Alsheda vid Nyaby.
- Coeloglossum viride*: Stenbrohult vid Råshult.
- Goodyera repens*: Ökna; Sjösås; Tingsås; Stenbrohult mellan Bränhult och Sonnaböke (J. G. Schultz).
- Epipactis latifolia*: Korsberga vid Byestad.
- Listera cordata*: Sjösås.
- Corallorhiza innata*: Sjösås.
- Allium Scorodoprasum*: Wimmerby vid Äspudden.
- Convallaria multiflora*: Alsheda; Sjösås; Stenbrohult.
- Scheuchzeria palustris*: Stenbrohult; Agunnaryd.
- Narthecium ossifragum*: Lenhofda; Dädesjö.
- Juncus squarrosus*: Stenbrohult; Hörlunda; Ekeberga.
- Acorus Calamus*: Stenbrohult.
- Potamogeton pusillus*: Lidboholms qvarn.
- Rhynchospora fusca*: Stenbrohult.
- Carex speirostachya*: Åsheda; Stenbrohult.
- *remota*: Stenbrohult.
- Setaria viridis*: Stenbrohult.
- Struthiopteris germanica*: Ökna vid Lillån; Korsberga vid Skäftesfallshåla.
- Pilularia globulifera*: Broås.

Jag begagnar detta tillfälle, för att tillkännagifva, det jag under en exkursion i Bleking 1853 funnit *Oenothera*

biennis fullkomligt vild vid Hoby och *Lappa major* vid Carlshamn, hvilka i Hartmans Flora icke uppgifvas såsom växande i Bleking.

Litteratur-Öfversigt.

1. *Bryologia europæa* seu genera muscorum europæorum monographice illustrata auctoribus Bruch, W. P. Schimper & Th. GümbeL. Fasc. LVII—LXI cum tabulis LIV. *Hypnaceæ. Eurhynchium & Hypnum.*

Under innevarande år har ånyo en afdelning af detta utmärkta arbete utkommit. Denna afdelning upptager de sista släktena af *Hypnaceæ*, neml. *Eurhynchium* och *Hypnum*. Som bekant är hafva författarne till *Bryologia europæa* sönderdelat det gamla släktet *Hypnum* uti flera mindre. Ett sådant är *Eurhynchium*, dit förf. räkna *Hypnum strigosum*, *H. diversifolium*, *H. longirostre* (striatum), *H. prælongum*, *H. Stokesii*, *H. crassinervium* och *H. piliferum* utom några utländska arter. Deraf äro *E. diversifolium* och *E. crassinervium* nya såsom Skandinaviska, och, då de saknas uti sjetten upplagan af Hartmans Flora, skola upptagas längre fram i detta nummer bland Skandinaviska Florans Novitier. De europeiska mossarter, som ännu behållas kvar under släktet *Hypnum*, äro 39. Bland dem äro 2:ne nya för Skandinaviska Floran, neml. *Hypnum Blyttii* och *H. perichæiale* Bryol. eur., hvarföre de äfven upptagas bland Skandinaviska Florans Novitier. Detta häfte är till sin beskaffenhet alldeles likt sina föregångare. Interessant skall det blifva, att snart få se en uppställning af alla de nya släktenas characterer. Denna uppställning, äfvensom en monografi af släktet *Andreaea*, skall upptagas uti nästa häfte, hvilket blifver det sista af detta berömda arbete, och lofvas utkomma före slutet af år 1854.

2. *Analecta botanica*, scripta a *H. Schott*, adjutoribus *C. F. Nyman* & *Th. Kotschy*. 1. Vindobonæ 1854. 8:o. p. 64.

Under denna titel har nyligen i Wien utkommit ett häfte, innehållande beskrifningar af en mängd nya arter, hvaraf dock några synas vara temligen tvistiga. Så t. ex. upptager arbetet 6 arter *Caltha*, alla danade af vår gamla bekanta *C. palustris*. Af *Campanula* och *Saxifraga* upptagas äfven en stor mängd nya arter. De flesta i häftet nylbeskrifna växterna äro från södra delarne af Österrikeska staterna. Formerna eller arterna af *Caltha* rekommenderas till eftersökande äfven hos oss.

3. *Wenersborgs Flora* eller kort beskrifning på de växter, som förekomma närmast omkring Wenersborg samt på Halle och Hunneberg, till den studerande ungdomens tjänst utgifven af *A. J. Sahlén*, Filosofie Magister. Mariestad, A. A. Berg, 1854. 12:o. p. VIII & 192. (36 sk. b:ko.)

Hvarje lokalflora bör helsas välkommen och emottagas med fägnad af alla dem, som nitälska för fäderneslandets noggranna undersökning i botaniskt afseende, dels derföre att den verkar godt på ungdomens håg för växtstudium, dels emedan den bör sprida ljus öfver någon trakts växtgeografiska förhållanden. Den flora, som härmedelst anmäles, angifver sig hufvudsakligen hafva till ändamål att gagna den studerande ungdomen uti Wenersborg och detta skall den nog göra; men den hade äfven kunnat vara upplysande för andra botanikens vänner om förf. bemödat sig derom. Så t. ex. skulle en något utförligare inledning kunnat nämna något om traktens naturbeskaffenhet, om de märkvärdigare växternas utbildning, om växtfamiljernas art-rikedom o. s. v., hvilket allt varit välkommet för Skandinavians samtliga botanister. Då man gör sig besvär med utgifvandet af en flora, borde man väl på samma gång söka göra den så rikhaltig och interessant som möjligt. Genom att begagna en mindre grof stil, åtminstone för växtställen o. dyl., hade boken kunnat rymma mycket mera med samma arkital. Äfven för ynglingarne hade den blifvit mera lärorik om naturliga systemet blifvit på behöriga ställen omnämndt. En

sådan liten öfversigt, som finnes under »Syngenesia», skulle gjort sin nytta för alla de andra klasserna. Det är säkerligen ett misstag om man tror, att naturliga systemet icke bör påpekas för gossarne, utan bör sparas till en mera framskriden ålder. Snarare skulle man kunna påstå, att underrättelsen om det artificiella borde uppskjutas, ty att dölja det naturliga systemet är att dölja sanningen. Vidare är det en brist, att växtbenämningarnas namn icke finnas angifna vid växtnamnen. Hvilken villervalla som derigenom kan uppstå, torde icke behöfva visas. Saknaden af uppgift på växternas varaktighet medför flera olägenheter. Orimligheten att gifva åt släkten de svenska namn, som tillkomma vissa arter eller former, borde långt för detta varit insedd. Hvilken kan försvara att släktet *Pyrus* kallas *Vildapel*, att *Triticum* kallas *Vildhvet*? I sådant fall höra de odlade Hveteslagen och äpple-varieteterna icke till *Triticum* och *Pyrus*. Hvilken kan gilla att släktet *Potentilla* kallas *Femfingers-ört*, då flera trefingrade arter finnas, hvilka då borde beta de trefingrade femfingersörterna; att *Hjortron* kallas *Hallon* o. s. v.?! Små fel, såsom att skriva *Latræa*, *Rhyncospora* etc.; att definiera *art* så, som uti inledningen göres, borde måhända icke påpekas, då boken i alla fall är välkommen; men att förtiga dem kunde möjligen anses liktydigt med att gilla dem, och en recensents skyldighet är dessutom tvifvelsutan att uppgifva hvad han anser mindre lyckadt, på det att följande skribenter, om de godkänna anmärkningarne, måtte så mycket lättare kunna iakttaga hvad föregångarena sett öfver. — Trakten förtjenar en omsorgsfullare utarbetad Flora, såsom varande en af de interessantaste i Sverige.

4. Handbok i Skandinaviens Flora, innefattande Sveriges och Norriges växter, till och med mossorna; ordnade efter Prof. Fries' system af *C. J. Hartman*. Sjette upplagan, utgifven med rättelser och tillägg af *Carl Hartman*, Lärare i Naturalhistorien vid Gesle Gymnasium. Stockholm, 1854. 8:o. p. 2, 124 & 536.

Ehuru det säkerligen är öfverflödigt att härstädes intaga någon anmälan om utgifvandet af en ny upplaga af detta ytterst allmänt spridda och till sin goda beskaffenhet mer än väl kända arbete, torde en sådan anmälan för fullständighetens skull dock icke böra saknas. Denna

upplaga liknar nästan fullkomligt sin närmaste föregångare till följd deraf, att samma godkända åsigter vid dess utarbetande varit följda. De förändringar och förbättringar, som de sednare årens botaniska forskningar föranledt, hafva sålunda blifvit iakttagna. Dessa bestå dels uti införandet af en bättre och med de nu vanligen begagnade terminologiska läroböckerna mera öfverensstämmande terminologi, dels uti upptagande af alla för landet sedan förra upplagans utgifvande nyupptäckta växter bland *Cotyledoneæ* och *Heteronemeæ*, dels uti omarbetning af flera under de sista åren närmare granskade växtsläkten, som vanligen fått sina arter dels betydligt förökade till antal, dels på annat sätt än förr grupperade. Såsom exempel härpå kunna nämnas släktena *Hieracium*, *Batrachium*, *Cuscuta*, *Sparganium*, *Chara*, *Nitella* m. fl.

Då detta arbete med skäl kan anses såsom alla våra yngre botanisters verkliga »handbok», hvars innehåll säkerligen dagligen begrundas och vid alla tillfällen rådfrågas, men denna handbok icke så ofta kan omtryckas, att icke, till följd af de ständiga forskningarne, en och annan upptäckt, som på sista tiden blifvit gjord, kan en längre tid komma att saknas deruti, så har utgifvaren af denna lilla tidskrift på sednare tiden bemödat sig om, att under rubriken *Skandinaviska Florans Novitier* upptaga dessa för vår flora förvärfvade nyheter, hvarigenom liksom ett supplement till Hartmans Flora flera gånger om året utkommer.

Skandinaviska Florans Novitier.

Uti 57—61 häftena af *Bryologia europæa*, som nyligen utkommit, upptagas 4 för Skandinavien nya mossor, hvilka icke omnämnas uti sista upplagan af Hartmans Flora. De beskrivas derföre härstädes efter *Bryologia europæa*.

Hypnum Blyttii Bryol. europ.

Diagn. Sambyggare. Stjelken krypande, delad, oordentligt smågrenig, med uppräta nyskott och smågrenar. Bladen slakt ensidiga eller utstående, från aflång basis hastigt

lancettlikt tillspetsade, konkava, mot basen med platt utstående kanter; nerven otydlig, gaffellik, med ena benet eller klon mycket kort, stundom båda mycket korta; cellväfven bildad af rhomboidiskt jemnbreda, i de nedlöpande bladhörnen af kvadratiska celler. Perichätiet något utdraget, löst omslidande; de inre perichätialbladen utdragna, långt och smalt tillspetsade, ostrimmade, försedda med en enkel, mycket otydlig medelnerv. Frukten aflång, inböjd och rigtad med sin öfra del nästan vågrätt, med bred ring, smala yttre mynningtänder, nästan odelade inre tänder med de mellanliggande cilierna mer eller mindre fullständiga och locket kortspetsadt.

Funnen af Prof. Blytt på beskuggade stenar i södra Norrige, blandad med *Hypnum catenulatum*. Frukten mognar under sommaren. Växten är aftecknad på pl. 6 bland Hypna.

Mossan liknar temligen *Hypnum incurvatum*, men har nyskotten och smågrenarne uppstigande eller upprätta, icke inböjda. Den bildar mjuka, ljusgröna, sidenglänsande tufvor. Bladen något tättsittande, nära yttersta spetsen otydligt småsågade. Smågrenarnes blad mycket mindre och mera ensidiga än stjelkens. Hanblommornas perigonalblad äggrunda, kortspetsade. Antheridierna få, små, aflånga, blandade med paraphyser. Frukterna små, efter lockfällningen och i torrt tillstånd mycket hopdragna under mynningen och med fruktskaffet upptill vridet åt vester, nedtill åt höger. Locket kort-kägellik-tkonvext, kortspetsadt.

***Hypnum perichætiale* Bryol. europ.**

Diagn. Sambyggare. Stjelken krypande, grenig och smågrenig. Stjelkbladen något glesa, utstående, bredt äggrunda, hastigt och kort tillspetsade. Nyskottens och smågrenarnes blad mycket tättsittande, löst tegellagda, ensidigt böjda, äggrundt aflånga, hastigt och hvasst tillspetsade, nedtill otydligt tvånerviga, mot spetsen småsågade. Perichätiet mycket utdraget, slidformigt; perichätialbladen nästan nervlösa, knappast fårade, med tillbakaböjda kanter. Frukten aflång, lutande.

Funnen i Norrige af Professor *Blytt*. Mossan är aftecknad på 8:de pl. för *Hypna*.

Stjelkarne äro nästan pinngreniga med korta, trubbiga, tätt bladiga grenar. Bladen konkava med tillbakaböjda kanter. Nerverna olikstora, ofta felande på grenbladen. Hanblommorna talrika, sittande nära bonblommorna, temligen tjocka, mångbladiga. De yttre perigonalbladen äggrunda, trubbade, de mellersta äggrundt lancettlika, de innersta bredt-äggrunda, kort spetsade. Antheridierna aflånga, blandade med paraphyser. Perichätiet utdraget, utgående från en kort, rotslående gren. De nedersta perichätialbladen äggrundt lancettlika, från midten utstående, de mellersta aflångt lancettlika, smalspetsiga med tillbakaböjd spets, de innersta mycket långa, på midten rörformigt konkava, smalspetsiga, raka. Slidan aflångt cylindrisk, med få parafyser. Frukten brun, torr, något sammandragen under mynningen. Fruktskafet omkring 8 linier långt. Tandraden temligen kort. Inre tänderna hela.

Mossan har mycket likhet med *H. protuberans* Brid. Hn, men skiljer sig dock tillräckligt från denna genom mindre ensidiga, på den äldre stjelken åt alla sidor rigtade, bredare, kortare spetsade och mot spetsen mindre tydligt sågade blad, nästan dubbelt längre perichätium, hvars inre blad äro slidformigt inrullade och knappast märkbart veckade, samt kortare peristom.

***Eurhynchium diversifolium* Bryol. europ.**

Diagn. *Tvåbyggare, växande i hoptrasslade tufvor. Stjelken krypande, skottalstrande med korta, upprätta, ensamma eller knippevis sittande, tätt tegellagdt bladiga, trubbiga grenar och smågrenar. Bladen tegellagda, utom på den krypande stjelken och nyskotten, der de äro glest sittande och upprätt utstående. Stjelk- och grenbladen deltoiskt äggrunda, mer eller mindre långspetsade, med stark ryggnerv, flera gånger bredt fårade, glest småtandade. Smågrenarnes blad äggrunda, trubbigt tillspetsade eller fullkomligt äggrunda, mycket konkava, smalnerviga eller nervlösa, i kanten hvasst sågade. Bibladen fåtaliga, rundade, sågade. Hanblommorna mycket små. Fruktskafet slätt. Frukten*

temligen kort skaftad, nästan horizontal, från en kort men tydlig hals oval eller aflång och något krökt. Locket från kägellik basis utdraget till ett långt och hvasst spröt. Ringen smal.

Hypnum diversifolium Schleicher (enl. Herbarium).

Växer på stenig, torr mark på Dovrefjeld (Blytt; Schimper) och i Savoyer-alperna (Schleicher), hvarför utan denna mossart är af *Sullivan* sänd från Norra Amerika, samlad nära *Columbus* i Ohio. Aftecknad i *Bryologia europæa* på planchen II för *Eurhynchium*. Frukten mogna under sommaren.

Den första stjelken liknar ett grenskott och är mycket rottrådig. Stjelm- och grenbladens cellväfnad bildad af sexkantigt jembreda, i nedra hörnen af nästan fyrsidiga, små celler; cellväfnaden i smågrenarnes blad byggd af kortare celler.

Hanblommorna korta, knopplika. Perigonialbladen äggrunda, kort spetsade, nervlösa. Antheridierna 2 eller 3, utan parafyser. Honblommorna med något utspärrade blad, bleka. Perichätiet sittande på en kort, rotsläende gren, bildadt af 12 bleka, tunna och nervlösa blad, hvaraf de yttersta äro äggrundt lancettlika, ofvan midten tillbakaböjda, de mellersta elliptiskt aflånga, tvärt afsmalnande i en lång, tillbakaböjd spets samt de innersta smalt aflånga, syllikt långspetsade, med tillbakaböjd och flerböjd spets. Slidan aflång, något hårig. Fruktskäftet 3—7 linier långt, torrt ofvantill vridet åt höger. Frukten oval — nästan cylindrisk, med stort lock; torr och efter lockets bortfallande föga, om något, hopdragen under mynningen. Ringen bildad af en dubbel rad celler. Tandraden liknande den hos *Eurhynchium* (*Hypnum*) *strigosum*, utom tänderna, som äro något längre och smalare.

Från *E. strigosum*, med hvilken C. Müller sammanför denna mossa, skiljes den bland annat lätt genom de olika formade och sinsemellan olika bladen.

***Eurhynchium crassinervium* Bryol. europ.**

Diagn. Tvåbyggare, växande i låga tufvor. Stjelken nedliggande, delad, skottalstrande, rotsläende, oregelbundet

smågrenig, med mer eller mindre tätt sittande, yfviga smågrenar. Bladen tätt sittande, upprätt utstående, bredt ägg-rundt aflånga, tvärt afsmalnande till en kort spets, mycket konkava, nästan skedbladlika, vid basen med tillbakaböjda kanter, från midten till spetsen finsågade; ryggnerven temligen tjock, nående öfver midten. Perichätiet kort, med löst tegellagda, långt sylspetsade blad. Mössan stor. Fruktskafstet temligen kort och tjockt, sträft. Frukten lutande, uppsväldt oval eller aflång, något krökt, fast, med stort, sylsprötadt lock och mynning med ring.

Hypnum crassinervium Tayl. in Mackay Flor. Hibern.

Denna mossa växer på stenar af kalk eller quartz, äfvensom på trädrötter. I Sverige är den funnen på Kinnekulle af Lindgren. I Tyskland, England, Irland och Frankrike är den icke sällsynt. — Aftecknad i Bryologia europæa på planchen XI för *Eurhynchium*. Frukten mognar i Maj.

Mossan bildar låga, yfviga, vackert sidenartadt glänsande gröna tufvor, som på fuktiga ställen äro mera mörka, på torra och soliga något gulaktiga. Stjelkarne äro flerestädes efter sin längd fastväxta vid den underliggande grunden. Bladen äro byggda af smalt rhomboidiskt sexsidiga celler, hvilka äro nästan rektangulära och chlorofyll-lösa uti nedra bladhörnen. Hanblommorna knopplika, mångbladiga, med bredt ägggrunda, tillspetsade perigonialblad, hvaraf de yttre äro försedda med en kort och otydlig ryggnerv. Frukterna få på samma stånd. Perichätiet kort, knappt utskjutande utom stjelkbladen, löst tegellagdt. De yttre bladen ägggrundt lancettlika, de mellersta elliptiskt aflånga, hastigt afsmalnande till en lång, smal, syllik udd, de innersta ägggrundt lancettlika, småningom afsmalnande till en lång, smal, i spetsen sågad udd och försedda med en mycket fin ryggnerv. Slidan kort, hårig. Mössan ofta nående ända till fruktens hals, vid basen nästan hvit, i spetsen halmgul. Fruktskafsten af smågrenarnes längd tjocka, rödaktiga, vårtfulla. Frukten tjockskalig, mångformig, med tydlig hals, rostbrun, på öfra sidan vanligen mera dragande i rödt, torr och med affallet lock sammandragen nedom mynningen. Locket af fruktens färg, från kort kägellik basis utdraget till ett syllik

spröt. Ringen bildad af en dubbel rad celler. Yttre tandraden rostbrun.

Denna art är närmast beslägtad med *Eurhynchium* (*Hypnum*) *piliferum*. Dock äro tufvorna tätare, stånden kortare och mera hopträngda, bladen kortare med kortare spets och tjockare ryggnerf samt mera glänsande, frukterna kortare skaftade, mindre krökta, tänderna mindre långt sylspetsiga och växtstället olika, i det denna aldrig växer på bara jorden såsom *E. piliferum*.

Strödda Underrättelser.

Ytterligare om Aegilops och dess förvandling till hvete.

Uti Botaniska Notiser 1854, N:is 7 & 8, pag. 128, uttrycker Herr D. Müller sin förvåning öfver möjligheten att genom odling förvandla *Aegilops ovata* till hvete, och undertecknad delar fullkomligen Herr Müllers tvifvel i detta afseende. Men Herr Müller har orätt i att beskylla Fabre vilja hafva åstadkommit någon *sådan* förvandling; Herr Müller tillskrifver Fabre en observation, som han icke gjort.

Den som ger sig besväret, att med någon uppmärksamhet läsa min lilla notis i Botaniska Notiser för detta år, p. 62 & 63, likasom de i samma ämne annorstädes publicerade uppsatser, finner genast, att det icke är fråga om *Aegilops ovata* och hvete, men att Fabres observationer gälla »*Aegilops ovata* var. *triticoides*» (Req.). Herr Müllers argumentation *) har således en oriktig utgångspunkt och följaktligen en förfelad rigtning. Fabre har uttryckligen uppgifvit, att det är den så kallade *Aegilops triticoides* (icke den vanliga *ovata*), som han genom odling sett småningom förvandlas till hvete eller åtminstone till en modification, som närmar sig i den grad till hvete, att det är svårt, om ej omöjligt, att åtskilja dem. Detta

*) Det är långt för detta bekant, att Pepin i mer än 20 års tid gjort försök med att så *Aegilops ovata*, utan att den undergick någon förändring. Se *Annales des Sciences Naturelles* (1846). *Botanique*. Tome 6, p. 171.

endast är, i största korthet uttryckt, Fabres påstående, och ej den ringaste anledning förefinnes att betvifla sanningsenligheten af hans iakttagelser.

Härtill kommer, att Godron nyligen på experimentell väg bevisat, det *Aegilops triticoides* är en hybrid af *Triticum vulgare* och *Aegilops ovata*. Han har likaledes genom artificiell parning erhållit nya hybrider, en af *Triticum Spelta* och *Aegilops ovata* samt en annan genom befruktande af *Aegilops ovata* med pollen af *Triticum durum* *). Att den vildt förekommande *Aegilops triticoides* är en ofta fertil hybrid bekräftas äfven af Godron. Men hans upptäckt att den utgör en hybrid af *Triticum vulgare* och *Aegilops ovata* tyckes nogsamnt förstöra all grund för antagandet af den sednares metamorphos till hvete eller att de tillhörde endast olika tillstånd af en och samma art, en hypotes som flerfallt blifvit framkastad. Det af Fabre observerade factum kvarstår likvisst, nemligen att den odlade *Aegilops triticoides* får en allt mer och mer tydlig likhet med hvete. Han är äfven den förste som anmärkt att frön af samma ax af *Aegilops ovata* frambragte, en del den vanliga moderformen, andra (såsom vi nu veta, hybridicerade) *Aegilops triticoides*. Öfverflödigt är måhända att anmärka, det *Aeg. ovata*, i likhet med en mängd andra Graminéer, ofta sår sig naturligen sålunda, att hela axet efter frömognaden affaller och fröna gro ännu fästade vid detsamma, bildande tillsammans en liten tät grupp af individer. Jag har i södra Frankrike sett flera exempel på ifrågavarande två formers gemensamma uppkomst på detta sätt ur frön ännu löst quarsittande inom skärmladen på de vissnade resterna af samma ax.

Paris, December 1854.

W. Nylander.

Botaniska Reseföreningen.

Innevarande års Botaniska Reseförening har utgjorts af följande Herrar:

*) Se *Comptes Rendus de l'Acad. des Sciences* 1854 (ul. n:o 3, p. 145 och *Bulletin de la Société botanique de France*, cah. 3.

Professorn E. Fries,	Apothek. B. A. Söderström,
— P. F. Wahlberg,	— F. M. Ekdahl,
— J. E. Wikström,	— M. Dyhr,
— S. Lovén,	— O. L. Sillén,
Prosten D:r C. Stenhammar,	— C. O. Hamnström,
Rådmannen P. J. Beurling,	— K. F. Thedenius,
Brukspatr. Cl. Tamm,	Magister C. J. L. Lönnberg,
— J. G. Clason Jr.	— N. J. Andersson,
Doktor Björlingson,	— J. Mathesius,
— O. Sandahl,	Pastor O. Westöö,
— J. Ångström,	Candidaten C. F. Nyman,
Löjtnanten H. von Post,	— C. E. Bergstrand.

Af dessa hafva Herrar E. Fries, C. Stenhammar, J. G. Clason, J. Mathesius, C. O. Hamnström, O. Sandahl och K. Fr. Thedenius hvardera erlagt tredubbel afgift, Herr Ångström dubbel, samt Herrar Lönnberg, Sillén, Beurling och Dyhr halfannan. En summa af 410 R:dr R:gs har sålunda blifvit hopsamlad, hvilken odelad lemnades till Herr Magister *C. J. Lindeberg* såsom bidrag till hans resa till Dovrefjeld. Såsom uti förra numret af denna tidskrift blifvit omnämndt, har Mag. Lindeberg insamlat och till utgifvaren öfversändt vackra fjellväxter för Reseföreningsledamöternes räkning, hvarförutan han ämnar i nästa nummer lemna en redogörelse för resan. De växter han utdelat till dem som tecknat sig för tredubbel afgift, eller s. k. helaktie, skola här nedan uppräknas, upptagande denna lista en högeligen intressant samling af Dove-växter. Åt de Herrar som tecknat sig för $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{2}$ och $\frac{2}{3}$ aktier utdelas växter i proportion efter penningtillskottet. Följande växter förekomma uti helaktie-bundtarne:

Tanacetum boreale Fisch. Artemisia norvegica Fr. A. maritima L. Gnaphalium norvegicum Gunn. G. supinum L. Antennaria alpina Gärtn. Erigeron dröbachensis Mill. E. politus Fr. E. alpinus L. E. uniflorus L. Solidago Virgaurea L. var. Saussurea alpina D. C. Hieracium cernuum Fr. H. pratense Tausch. H. aurantiacum L. v. bicolor. H. collinum Fr. H. glomeratum v. alpingenum Fr. H. sabinum v. norvegicum Fr. H. alpinum L. H. dovrense Fr. H. murorum L. H. plumbeum Fr. H. cæsium Fr. H. pallidum Biv. v. crinigerum Fr. H.

pallescens Kit. *H. pallescens scapigerum* Fr. *H. norvegicum* Fr. *H. rigidum* Hn. var. *H. crocatum* v. *angustatum*. *H. nigrescens* Willd.? *H. prenanthoides* Vill. *Leontodon autumnalis* Taraxaci. *Hypochæris radicata* L. *Galium sylvestre* Poll. *Campanula barbata* L. *C. uniflora* L. *Echinospermum deflexum* Lehm. *Thymus Chamædrys* Fr. *Dracocephalum Ruyschiana* L. *Polemonium cæruleum* L. *Diapensia lapponica* L. *Gentiana tenella* Rottb. *Veronica alpina* L. *V. saxatilis* L. d. yngre. *Pedicularis Oederi* Vahl. *Primula stricta* Horn. *Statice Bahusiensis* Fr. *Haloscias scotica* Fr. *Nuphar intermedium* Ledeb. var. *Ranunculus platanifolius*. *R. hyperboreus* Rottb. *R. pygmæus* Wg. *R. nivalis* L. *Batrachium conservoides* Fr. *Thalictrum alpinum* L. *T. simplex* L. *Pulsatilla vernalis* Mill. *Aconitum septentrionale* Koel. *Papaver nudicaule* L. *Cardamine bellidifolia* L. *Arabis petræa* Lam. *Draba hirta* L. *dövensis*. *D. incana* L. *D. alpina* L. *Silene acaulis* L. *Wahlbergella apetala* Fr. *Viscaria alpina* Fr. *Stellaria holostea* L. *S. borealis* Big. *S. crassifolia* Ehrh. var. *subalpina*. *Cerastium alpinum* L. var. *lanatum et glabratum*. *C. latifolium* L. *C. trigynum* Vill. *Alsine biflora* Wg. *A. rubella* Wg. *A. stricta* Wg. *Sagina nivalis* Lindbl. *S. saxatilis* Wimm. *Saxifraga Cotyledon* L. *S. hieracifolia* Kit. *S. nivalis* L. c. var. *S. stellaris* L. *S. stellatrix* L. var. *comosa*. *S. oppositifolia* L. *S. aizoides* L. var. *aurantiaca*. *S. cernua* L. *S. rivularis* L. *Rhodiola rosea* L. *Sedum hybridum* L. *Epilobium organifolium* Lam. *E. alpinum* L. *Sorbus fennica* Kalm. *Rosa inodora* Fr. *Rubus thyrsoides* Wimm. *R. Radula* Weihe. *Potentilla minima*. *Sibbaldia procumbens* L. *Dryas octopetala* L. *Astragalus oroboides* Horn. *A. alpinus* L. *Phaca frigida* L. *Sarothamnus scoparius* Koch. *Ononis repens* L. *Andromeda hypnoides* L. *Myricaria germanica* Desv. *Oxyria digyna* Camp. *Königia islandica* Linn. *Atriplex Babingtonii* Woods. *A. prostrata* Fr. *Salix hastata* L. *S. phyllicifolia* L. *S. glauca* L. *S. lanata* L. *S. myrsinites* L. *S. arbuscula* L. *S. ovata* Ser. *S. polaris* Wg. *Betula alpestris* Fr. *Equisetum variegatum* All. *E. scirpoides* Mich. *Habenaria viridis* Br. *Chamæorchis alpina* Rich. *Tofieldia borealis* Wg. *Juncus arcticus* Willd.

J. castaneus Sm. *Luzula parviflora* Desv. *L. arcuata* Wg. *L. hyperborea* Br. *L. nivalis* Læst. *Eriophorum capitatum* Host. *Carex pulla* Good. *C. ustulata* Wg. *C. misandra* R. Br. *C. rariflora* Sm. *C. alpina* Sw. *C. maritima* Müll. *C. rigida* Good. *C. helvola* Blytt. *C. vitilis* Fr. *C. lagopina* Wg. *C. incurva* Light. *C. paniculata* L. *C. rupestris* All. *C. capitata* L. *C. parallela* Souft. *Kobresia caricina* Willd. *K. scirpina* Willd. *Tritricum violaceum* Horn. *Elymus arenarius* L. var. *Bromus pratensis* Ehrh. *Poa pratensis* v. *alpestris*. *P. cenisia* All. *P. remota* af Forss. *P. alpina* L. *P. cæsia* Sm. *P. laxa* Hænke. *Glyceria norvegica* Souft. *Catabrosa algida* Fr. *Aira alpina* L. *Vahlodea atropurpurea* Fr. *Calamagrostis phragmitoides* Hn. *Agrostis rubra* L. Fr. *Blyttia suaveolens* Fr. *Phleum alpinum* L. *Polypodium alpestre* Hop. *Cystopteris montana* Bernh. *Asplenium crenatum* Fr.

Hr Lindeberg har dessutom tillkännagifvit, att han, sedan några ännu icke tillräckligt granskade växter blifvit bestämda, ämnar ytterligare tilldela Reseföreningens ledamöter en liten samling af växter, så att på helaktierne skulle komma inalles 220 arter, på $\frac{2}{3}$ -aktierne 180 och på $\frac{1}{3}$ -aktierne 140 arter.

Från Herr Mag. Areschoug har nyligen till tidskriftens utgifvare ankommit en mindre samling växter från Skåne, ämnade att utdelas, såsom supplement, till förra årets deltagare uti Reseföreningen.

På NYA BOTANISKA NOTISER, som nästkommande är utgifvas med ett ark i månaden jemte behöfliga plancher, emottager utgifvaren, Apothekaren K. Fr. Thedenius i Stockholm, prenumeration med 2 R:dr B:ko för hela årgången. Han ombesörjer numrornas ordentliga utdelning med posten eller kringläsning till de prenumeranter, som bo i hufvudstaden, då så önskas och fullständig adress uppgifves. Genom bokhandeln kan tidskriften äfven erhållas. — Insända afhandlingar och meddelanden emottagas med tacksamhet.